

İLKÖĞRETİM VE LİSE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK ŞİDDET VE TACİZLE İLGİLİ BİR ARAŞTIRMA¹

Nurhayat ÇELEBİ*

H. Tezer Asan**

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim ve lise çağındaki öğrencilerin öğretmenleri tarafından ne şekilde ve ne sıklıkta şiddet ve taciz edildiklerini belirlemektir. Geleceğin gençliğini yetiştirmekle görevli öğretmenlerin öğrencilere yönelik zaman zaman şiddet ve tacize başvurdukları bilinen bir gerçektir.

Bu çalışmada, öğrencilere yönelik şiddet ve tacizi belirlemek için, araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak 32 sorudan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan anketin 3 maddesi kişisel bilgileri içermektedir. 15 madde, Likert tipine uygun olarak, 6 madde de “evet, hayır, bazen” ifadelerini içerecek şekilde 5 soru, öğrencilerin şiddet ve tacizin nerede ve ne zamanda, ne türde yapıldığını ortaya koymak için yapılandırılmış, üç soru da açık uçlu olarak düzenlenmiştir. Araştırmaya rastlantısal örneklem yoluyla, İstanbul- Kartal ve Kocaeli- Kandıra ilköğretim 2. kademe ve lise düzeyinde eğitim görmekte olan 510 öğrenci katılmıştır. Araştırma verileri SPSS paket programıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, frekans, yüzdelik, ortalama, tek yönlü ANOVA ve Post-Hoc LSD- testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, son yıllarda okullarda öğrencilere yönelik şiddet ve tacizin çok sık rastlanmasa da yine düşündürücü olduğu görülmüştür. Öğrencilere göre; öğretmenler en fazla notu bir tehdit aracı olarak kullanmaktadırlar. Daha sonra haksız yere eleştiri ve idareye gönderme yolunu denemektedirler. Şiddet ve tacize uğrama derece ve sıklıkları ile türleri, erkek ve kız öğrencilere, sınıf düzeylerine, öğrencilerin tembel- yaramaz olma durumlarına göre değişiklikler göstermektedir. Öğretmenler, en fazla öğrencilerin kurallara uymaması nedeniyle şiddet ve tacize başvurmaktadır. Şiddet ve tacize uğrayan öğrenciler, bu durumu en fazla, özellikle arkadaşlarıyla paylaşmaktadırlar.

Öğrencilerin okullarda karşılaştıkları şiddet ve taciz olaylarını engellemek için öğretmenlerin öğrencileri tanımaları, onların bireysel ilgi ve yeteneklerini öne çıkaracak tutum ve davranışlar geliştirmelerine yardımcı olmaları ve kişisel problemlerini sınıfa getirmemeleri, gerektiğinde de psikolojik yardım almaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Taciz, şiddet, zorbalık, eğitim, sınıf yönetimi

A STUDY ON VIOLENCE AND HARASSMENT TOWARDS PRIMARY EDUCATION AND HIGH SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

¹ Bu araştırma Sakarya Üniversitesi 17. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuştur.

* Yrd. Doç. Dr. Marmara Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Fak. nurozdayi@marmara.edu.tr

** Marmara Ü. Eğitim Bil. Ens. Doktora Öğr tezerasan@gmail.com

This study has been conducted to determine how and how often the primary education and high school students are subjected to violence and harassment by their teachers, as well as the types of violence and harassment. It is a known reality that teachers, who have the responsibility to bring up the youth of the future, resort to violence and harassment toward students from time to time.

In this study, a questionnaire consisting of 32 questions relating to violence and harassment was used as a data collection tool. Three items of the questionnaire used in the study consisted of questions aimed at collection of personal data; 15 items of 5-point Likert type questions; six items consisting of questions that could be responded with “yes, no, sometimes”, three items of questions about where, when and what type of violence and harassment they were subjected to, and three items of open ended questions. Data in this study were evaluated using a working model of general survey type, one of the descriptive research methods.

Total of 510 students studying at a high school located in Kartal, Istanbul, and at second grade of primary education at a primary school located in Kandira, Kocaeli. The research data were analyzed using the frequency, percentage, average, one-way ANOVA and Post-Hoc LSD test. According to the findings obtained, teachers mostly choose giving low marks, unfair criticism and sending students to school administration as ways of harassment. Types of violence and harassment resorted to by teachers differ depending on male and female students, students' grades, and whether they are lazy or naughty as well. Students subjected to violence and harassment share this experience mostly with their friends. Violence and harassment are mostly resorted to by older teachers at schools.

To prevent violence and harassment towards students at schools, teachers should acquaint themselves with students, listen to them and establish good relations. If necessary, teachers should receive assistance from the guidance service of the school and not bring their personal problems to classrooms.

Key Words: Harassment, violence, bullying, education, classroom management

GİRİŞ

Çocuğa istenilen davranışı kazandırmak için baskı ve şiddet uygulamak, evde ailelerin, okulda ise öğretmenlerin sıklıkla uyguladıkları yöntemlerdir. Öğrencilerin okuldan soğumalarına ve uzaklaşmalarına neden olabilecek olayların en önemlilerinden biri de şiddettir.

Şiddet; sözlük anlamıyla ele alındığında sert ve katı davranış, kaba kuvvet, güç ve baskı uygulayarak isteği dışında bir şey yapmak ve yaptırmak, zorlama, saldırı, bedensel ya da psikolojik acı çektirme ya da işkence, vurma, yaralama gibi davranışları içerebilen bir davranış dizisi olarak tanımlanmaktadır (Graham ve Gurr, 1969; Köknel, 1996 & Michaud, 1991). Ergil (2001) şiddeti, “bir kişi ya da toplumun, fiziksel ve ahlaki bütünlüğüne, mülkiyetine, kültürel ve sembolik değerlerine karşı herhangi bir birey, grup ya da örgüt tarafından verilen zarar, fiziksel ya da psikolojik acı” şeklinde tanımlamaktadır. Şiddet, uzlaşmamanın veya çelişkinin olası sonucu, üstünlük kurmanın ve sürdürmenin bir aracı olarak görülmektedir.

Erden ve Ardalı (1996) şiddet, taciz ve bunların doğurduğu saldırganlığı; “hâkim olmak, yenmek, yönetmek amacı ile güçlü, şiddetli, etkili bir hareket, fiil,

işlem; bir işi bozma, engelleme, boşa çıkarmaya karşı düşmanca, yaralayıcı, hırpalayıcı, tahrip edici amaçlar taşıyan bir davranış” olarak tanımlamaktadırlar.

Şiddet ve tacizi, genelde algılandığı gibi yalnızca “fiziksel zarar” ile açıklamak yeterli değildir. Ruhsal anlamda, bireyde ya da toplumda değişken sürelerde kalıcı etkileri de olabilmektedir. Şiddet, biçimlerine göre gözden geçirildiğinde; fiziksel, duygusal-psikolojik, sözel, cinsel, ekonomik, daha pek çok davranış biçimleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Atman, 2003). Şiddet ve tacizi belirleyen unsur niyet değil, diğer kişinin üstünde bıraktığı etkidir.

Başkalarının itaatini sağlamaya yönelik, cinsel ve ırksal içeriği olmayan, düşmanca sözlü ve sözsüz davranışları ifade eden *duygusal taciz*, eğitim yaşamında ve okullarda sıkça görülmektedir. Uzmanlar, okullarda fiziksel ve duygusal şiddet uygulanmasının nedeni olarak, sınıfların kalabalık olmasını ve öğretmenin sınıfa hâkim olamamasını göstermektedir. Ancak bu tür davranışların şiddet uygulanan kişiye zararının çok fazla olduğu da bilinmektedir (Berysgoard, 1997).

Araştırmalar, okullarda şiddet ve tacizin sıklık ve yoğunluğunun arttığını göstermektedir (Ley, 2002; Şahin, 1999). Okullarda yaşanan şiddet ve taciz yaşantıları çocukların yaşamlarını öyle tehdit etmekte ve zarar verici olmaktadır ki, son zamanlarda araştırmacılar okullarda ve eğitimde şiddet, duygusal taciz (mobbing) üzerinde çözüm yollarını içerecek çalışmalara ağırlık vermişlerdir (Browning, Davis ve Resta, 2000; Daunic, Smith ve Robinson, 2000; Johnson, 1995; Ley, 2002& Smith ve diğerleri, 2002).

Öğretmen, öğrencilerde istendik davranışları gerçekleştirmeye çalışırken, öğrencilerin sınıf içi etkinliklerini ve ödevlerini kontrol etme, öğretimi materyallerini düzenleme, sınıftaki çalışma koşullarını geliştirme, öğretimi engelleyici etmenleri ortadan kaldırma gibi görevleri de üstlenmektedir (Erden, 2001). Bu nedenle de öğretmen için sınıf yönetimi ve öğrencide otorite oluşturma isteği devreye girmektedir (Lemlech, 1988& Kundakçı, 2002). Kontrolü ve düzeni sağlamada öğretmenler, problem ve güçlüklerle karşılaşabilmektedirler. Bu da öğretmen-öğrenci ilişkisinde sıkıntılar yaşanmasına kaynaklık edebilmektedir.

Sınıfta baskıcı bir ortam yaratan ve çok az övgü veren bir öğretmenin, uygun davranışlar konusunda öğrencilerini güdüleme olasılığı oldukça düşüktür. Bunun yanında öğretmenler, bağırarak, fiziksel şiddet uygulayarak, belli bir ilkeye dayanmayan, haksız ve otoriter kurallar uygulayarak, sıklıkla uygun olmayan davranışlar sergilemektedirler (Gold ve Chamberlin, 1996). Öğrencilere yönelik fiziksel ceza kullanılmasının nedenlerden birisi; öğrencilerde artan uygunsuz davranışların medyada abartılması sonucu halkın bu tür sert disiplin metotlarını desteklemesidir. Toplumun itaat ve otoriteye çok önem vermesi nedeniyle disiplin kurallarını çocuğa sunma şekli, dayacağı eğitim aracı olarak görmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, bireyin kendisinin de daha önce dayak ile büyümüş olması, tokat atma gibi bir takım fiziksel cezaları şiddet olarak algılamamasıdır (Hyman and Perone , 1998, Akt. Altun, Güneri ve Baker, 2006& Gözütok, Er ve Karacaoğlu, 2006). Humphreys, öğretmenlerin şiddet içeren davranışlarını bir çeşit disiplin sorunu olarak nitelendirmiş ve bu davranışları; “öğrencilere

bağırarak, emretmek, alay etmek, küçümsemek, dalga geçmek, şiddetle eleştirmek, zayıf- tembelle olarak nitelenmek, tehdit etmek, itip kakmak, bazı öğrencileri sevmemek, diğer öğrencilerle kıyaslamak gibi davranışlar” olarak belirlemiştir (Kundakçı, 2002).

Öğrencilerin okulda fiziksel olarak cezalandırılması, yasa ve yönetmeliklerimizle de engellenmeye çalışılmaktadır. Öğrenciye fiziksel zarar veren öğretmenin maaş kesme, uyarı gibi cezalar alabileceği 4357 sayılı yasanın, 6. maddesinin (b) bendinde, 1702 sayılı yasanın 20 ve 22. maddelerinde açıkça belirtilmektedir. Aynı yasanın 27. maddesi gereğince öğrenciye cinsel tacizde bulunan öğretmen, meslektan çıkarılma ile cezalandırılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği’nde de öğrencilerin bir başkasının iffet ve namusuna tecavüz etmeleri, kişilere eziyet etmeleri ve işkence yapmaları örgün eğitim dışına çıkarmayı gerektiren davranışlardan biri olarak belirtilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı (2007).

Bütün bunlara karşın, yapılan çalışmalar, çocuğa karşı şiddetin engellenmesinde yasa ve yönetmeliklerin yetmediğini; önemli olanın, toplumun bu konudaki düşünce ve tutumları olduğunu göstermektedir. Bu tutum ve davranışlar, öğretmenlerin de algı ve tutumları üzerinde son derece etkili ve belirleyici olabilmektedir (Beyazova ve Şahin, 2001). Şiddet, okullarda cezalandırma yöntemi olarak sıklıkla kullanılmaktadır. Toplumdaki yaygın kanının aksine araştırmalar, eğitimde cezanın başarılı olmadığını; övgü, ödüllendirme gibi olumlu güdülemelerin daha etkili olduğunu göstermektedir. Fiziksel ceza, öğrencinin okuldan korkmasına, özgüvenini yitirmesine neden olurken, olumsuz tutum ve davranışlarını daha da kötüleştirmekte, saldırgan ve yıkıcı tutumları artırmakta, sınıf düzenini bozma, eşyalara zarar verme, öğretmenlere karşılık verme, yalan söyleme, okuldan kaçma ve inkâr gibi olumsuz davranışları artırmaktadır. İstenmeyen davranışı değiştirme konusunda fiziksel cezanın etkisi geçicidir. Bir süre sonra yinelenen olumsuz davranışlardan sonuç alabilmek için giderek cezanın şiddetinin artırılmaktadır (Arı, Bilir, Dönmez ve Güneysu, 1989& Çetin, 2002).

Gençler arasındaki şiddet önemli bir halk sağlığı sorunudur. Dünya genelinde çocuklar, okullarda yaşadıkları zor kullanmadan fiziksel ve cinsel istismara, tecavüz ve cinayete kadar değişen şiddet ve taciz türlerinin etkilerinden zarar görmekteyizler. Öğrenciler eğitim ve öğretime yoğunlaşmak için okulda kendilerini güvende hissetmek isterler. Şiddet ve taciz davranışları çeşitlidir ve öğrenmede önemli bir engel olarak belirtilmektedir (Brenner, Krug ve Dahlberg, 1997). Okulda fiziksel şiddetin kesinlikle yeri olmamalıdır. Çünkü her ne kadar geçici bir uyum sağlama süreci söz konusu olsa da ceza korkusu ortadan kalkınca daha fazla artan bir uyumsuzluk süreci ortaya çıkacaktır. Bu tür davranışlara maruz kalan çocuk pasif, korkak, isyankâr olmakta; yalan söyleme, okuldan kaçma, inkâr gibi olumsuz davranışlar sergilemektedir (Çetin, 2002).

Russel (1993), fiziksel şiddetin hiçbir zaman doğru olmadığını söylemektedir. Ona göre şiddet; bireyde sertlik ve gaddarlık duygularını körüklemektedir. Okulda sözel, duygusal ve fiziksel şiddete maruz kalan bir

bireyin öğrenme yaşantıları engellenmekte ve azalmaktadır. Şiddetin etkilerinden korkan bir birey, psikolojik olarak olumsuz şekilde etkilenmekte ve zaman içerisinde okula gelme isteği azalarak okuldan uzaklaşmaktadır. Dolayısıyla bireyler, eğitimsel açıdan büyüme ve gelişme için zaman ve fırsat kaybı yaşamaktadır. Dövmek, sarsmak ya da öfkeyle bağırarak, hiçbir zaman öğretimde yer almamalıdır. Şiddet ve taciz yaşantıları öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişimi zedelemekte, ancak en önemlisi eğitim ve öğretimin gerçekleşmesine de katkı getirmemektedir.

Zorbalık da aynı şekilde yalnız kişiyi değil, bütün sınıfı etkilemektedir. Zorbalığın çözümü, zorbalık karşıtı değerlerin öğrencilere aşılanabilmesidir (Clear, 2001). Zorbalık ve saldırganlık çocuklar tarafından okul hayatının normal bir görüntüsü olarak kabul edilmektedir. Bu yalnızca açık bir şekilde ifade edilmemektedir. Ancak, çocukların okul programlarına karşı tavırları, öğretmenlere karşı tepkileri, zorbalık ve şiddet o olarak ortaya çıkmaktadır. Bu da onların motivasyonlarını, ileriye dönük beklentilerini etkilemektedir. Öğrenciler, okula karşı tepkilerini isim takma, alay etme ve fiziksel olarak sataşma, başkalarına zara verme şeklinde ortaya koymaktadırlar (Cullingford ve Morrison, 1995).

Öğretmenin öğrencileri ile kurduğu iletişimde, “ben” iletilerini kullanması eğitimi olumlu yönde etkileyecektir. Öğrenme-öğretme sürecinde çocuğu suçlamayan, değerlendirmeyen, ancak onun yaptığı kabul edilmeyen bir davranış karşısında, yetişkinin duygularını anlatan tepki, “ben” iletidir. Çocuklar yaptıkları işler nedeniyle suçlanmıyor ya da aşağılanmıyorsa, sorun yaptıklarını duydukları zaman davranışlarını değiştirmeye ve yardımcı olmaya daha çok istekli olmaktadır (Gençtan, 1998).

Öğretmen, öğrenci davranışını ve gelişmesini sürekli izlenmelidir. Onlarla konuşmalı, yüz ifadelerini incelemeli, her öğrenci için öğrenci gelişim izleme listesi tutmalı, öğrenci davranışlarını değerlendirmelidir. Öğrenciler, kendi hallerine bırakılmamalıdır. Uygun davranış için öğrenci; öğretmen dönütüne, ilgisine, izlemesine muhtaçtır. Ne olup bittiğini anlayamayan, belirsizlik durumunda bunu doğal karşılayıp yanlış davranışı sürdüren öğrencinin istenmeyen davranışlarında öğretmenin de payı vardır (Berysgoard, 1997& Aydın, 2004).

Okulların hedefi; kişisel, akademik ve sosyal gelişimi besleyecek bir ortam sağlamak olmalıdır. Bireylerin okula bağlılıklarının güçlenmesi şiddet ile mücadelenin en etkili yollarından biridir (Kızmaz, 2006). Bu ortamda, şiddet ve tacizinin genel kapsamına giren sömürü, haksız güç kullanımı ve hakaret içeren söz ve davranışlar ne boyutta olursa olsun barındırılmamalıdır. Çünkü şiddete yönelik her tür davranış, eğitim ve gelişim sürecini zedelemekte, karşılıklı sevgi ve saygıyı yok etmektedir. Bu araştırmada, ilköğretim ve liselerde özellikle, psikolojik, fiziksel, cinsel, duygusal şiddet ve taciz gibi durumları içeren olayların öğretmenler tarafından ne türde, ne şekilde ve ne sıklıkla yapıldığının ortaya konmasına çalışılmıştır. Bu tür olayların bilinmesi, eğitimin verimliliği ve sağlıklı

bir şekilde yürütülmesi için alınması gereken tedbirleri de beraberinde getirecektir.

Alt Problemler

1. Öğrencilerin okullarda en fazla karşılaştıkları şiddet ve taciz olayları nelerdir?
2. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre karşılaştıkları şiddet ve taciz olayları arasında farklılık var mıdır?
3. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre karşılaştıkları şiddet ve taciz olayları ile cinsiyet ve kişisel özellikler (sessiz, tembel, yaramaz) arasında bir farklılaşma var mıdır?
4. Okullarda şiddet ve tacizi uygulayan öğretmen profiline göre bir farklılık var mıdır?
5. Öğretmenlerin şiddet ve tacizi uygulama nedenleri nelerdir?
6. Öğretmenler öğrencilere şiddet ve tacizi en fazla hangi mekânlarda uygulamaktadırlar?
7. Öğrencilerin şiddet ve tacize karşı gösterdikleri tepkiler nelerdir?
8. Öğrencilerin şiddet ve tacizden etkilenme sıklıkları taciz şekilleri nelerdir?

Yöntem

Evren ve Örneklem

Çalışma evreni olarak 2007-2008 öğretim yılında İstanbul- Kartal ilçesinde 5 lisede öğrenim gören toplam 8977, İzmit Kandıra ilçesindeki dört ilköğretim okulunda öğrenim gören toplam 5712 kişi alınmıştır. Araştırmaya rastlantısal örneklem yoluyla, Kartal ilçesindeki üç lisede öğrenim gören 268 öğrenci ile İzmit Kandıra ilçesi bir ilköğretim okulu 2. kademedede öğrenim gören 242 öğrenci olmak üzere toplam 510 öğrenci katılmıştır (Kocaeli Milli Eğitim Md, Kartal Milli Eğitim Md. İstatistik, 2007).

Veri toplama Aracı

Bu araştırmada kullanılan, anketin oluşturulması aşamasında, literatür taraması yapılarak Lott, Reilly ve Howard (1983), Cullingford, Morrison (1995), Kelley, Parsons (1996), Rayner (1997), Espangale, Bosworth ve Simon(1999), Zapf (1999), Blase ve Blase(2003), Newman (2003)'ın, şiddet ve taciz ve zorbalıkla ilgili geliştirdikleri ölçekler gözden geçirilmiştir. Anket maddeleri 32 sorudan oluşmaktadır. Söz konusu ankette, 3 soru da kişisel bilgileri içermektedir. 15 soru 5'li Likert tipinde "Hiç;(1), Nadiren;(2), Arasıra; (3), Sık sık;(4), Her zaman: (5) olarak belirlenmiştir. 6 soru, "evet, hayır, bazen" ifadelerini içermektedir. Likert tipi ölçeğin puan değerleri şöyledir: "0-1, 79 (1): Hiç; 1, 80-2, 59 (2):Nadiren; 2, 60-3, 39 (3):Arasıra; 3, 40-4, 19 (4):Sık sık; 4, 20-5, 00 (5): Her zaman" olarak belirlenmiştir. 6 soru, "evet, hayır, bazen" ifadelerini içermektedir. Ayrıca, öğrencilerin şiddet ve tacizi kimin, nerede uygulandığı, buna öğrenci tepkisi ve etkilenme durumuna ilişkin çeşitli seçenekleri işaretleyecekleri şekilde 5 soru

hazırlanmıştır. 3 soru açık uçlu, 3 soru da kişisel bilgileri içermektedir. Ayrıca, öğrencilerin şiddet ve tacizi kimin, nerede uygulandığı etki durumlarına ilişkin 5 soru ve 3 soru açık uçlu soru bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde tek yönlü varyans analizi, Post- Hoc LSD testi, t testi teknikleri kullanılmış, ortalama ve yüzdelikler hesaplanmıştır.

Ankete katılan öğrencilerin %50, 4'ü(257) kız, %49, 6'sı(253) erkek öğrencidir.

Öğrencilerin %22, 2'si(113) 11-12 yaş, %28, 2'si (144) 13-14 yaş, %38, 8'i(198) 15-18 yaş, % 10, 8'i(55) 19-21 yaş grubundadır.

Ankete katılan öğrencilerin 258'i ilköğretim kurumlarında; 252 tanesi de lise kurumlarında öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %23, 9'u(122) 6-7. sınıfta; % 26, 7'si(136) 8. sınıfta; %25, 9'u (132) 9-10. sınıfta ve %23, 5'i(120) 11-12. sınıfta öğrenim görmektedir.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik verileri: Ankete katılan öğrencilerin %50, 4'ü(257) kız, %49, 6'sı(253) erkek öğrencidir.

Araştırmaya katılanların yaşa göre dağılımı: Öğrencilerin %22, 2'si(113) 11-12 yaş), %28, 2'si (144) 13-14 yaş, %38, 8'i(198) 15-18 yaş, % 10, 8'i(55) 19-21 yaş grubundadır.

Araştırmaya katılanların sınıf düzeylerine göre dağılımı: Ankete katılan öğrencilerin 258'i ilköğretim kurumlarında; 252 tanesi de lise kurumlarında öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %23, 9'u(122) 6-7. sınıfta; % 26, 7'si(136) 8. sınıfta; %25, 9'u (132) 9-10. sınıfta ve %23, 5'i(120) 11-12. sınıfta öğrenim görmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin okulda en fazla karşılaştıkları şiddet ve taciz türlerine ilişkin algı düzeyleri

	Gruplar	F	Ort	Ss	F	Fark
Düşük Not Verme	6. -7. sınıf	122	2, 56	1, 31	143, 54*	6-7 ile 9-10 ve 11-12 8 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 83	1, 41		
	9-10. sınıf	132	4, 54	, 49		
	11-12. sınıf	120	4, 65	, 47		
	Toplam	510	3, 63	1, 40		
Dersten Çıkarma	6. -7. sınıf	122	2, 40	1, 26	5, 44*	6-7 ile 9-10 8 ile 9-10
	8. sınıf	136	2, 55	1, 40		
	9-10. sınıf	132	2, 04	, 77		
	11-12. sınıf	120	2, 25	, 70		
	Toplam	510	2, 31	1, 10		
Aileye şikâyet etme	6. -7. sınıf	122	2, 27	, 11	46, 46*	6-7 ile 9-10 ve 11-12 8 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 22	, 10		
	9-10. sınıf	132	3, 40	, 10		
	11-12. sınıf	120	3, 50	, 02		
	Toplam	510	2, 84	, 02		
İdareye Gönderme	6. -7. sınıf	122	2, 40	1, 23	53, 27*	6-7 ile 9-10 ve 11-12 8 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 48	1, 38		
	9-10. sınıf	132	3, 81	, 71		

	11-12. sınıf	120	3, 40	, 80		
	Toplam	510	3, 02	1, 23		
Disiplin Kuruluna Verilme	6. -7. sınıf	122	1, 99	1, 26	92,	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 08	1, 15	46*	128 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	3, 77	, 79		
	11-12. sınıf	120	3, 50	1, 12		
	Toplam	510	2, 83	1, 35		
Sınıftaki Yerini Değiştirme	6. -7. sınıf	122	1, 45	, 92	7, 85*	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	1, 33	, 65		8 ile 11-12
	9-10. sınıf	132	1, 18	, 38		
	11-12. sınıf	120	1, 10	, 30		
	Toplam	510	1, 26	, 62		
Öğrenciyi Okulun Önünde Afişe Etme	6. -7. sınıf	122	1, 67	1, 17	193,	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	1, 47	, 89	07*	8 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	3, 45	, 58		
	11-12. sınıf	120	3, 30	, 64		
	Toplam	510	2, 46	1, 24		
Öğrenciyi Görmezden Gelme	6. -7. sınıf	122	2, 31	1, 29	36, 23*	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 13	1, 17		8 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	3, 36	, 93		9-10 ile 11-12
	11-12. sınıf	120	2, 85	, 72		
	Toplam	510	2, 66	1, 16		
Kulak/saç çekme	6. -7. sınıf	122	2, 01	1, 34	3, 93*	6-7 ile 9-10
	8. sınıf	136	2, 08	1, 33		9-10 ile 11-12
	9-10. sınıf	132	2, 40	, 72		
	11-12. sınıf	120	2, 00	, 84		
	Toplam	510	2, 13	1, 10		
Aşağılama/ dalga geçme/ alay etme	6. -7. sınıf	122	2, 38	1, 47	1, 80	---
	8. sınıf	136	2, 35	1, 40		
	9-10. sınıf	132	2, 63	, 77		
	11-12. sınıf	120	2, 35	, 85		
	Toplam	510	2, 43	1, 17		
Haksız eleştiri	6. -7. sınıf	122	2, 50	1, 41	67,	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 56	1, 42	88*	8 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	4, 09	, 73		
	11-12. sınıf	120	3, 85	, 79		
	Toplam	510	3, 24	1, 35		
Bağırma	6. -7. sınıf	122	3, 08	1, 46	11, 00*	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	3, 23	1, 56		8 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	2, 68	, 87		
	11-12. sınıf	120	2, 45	, 74		
	Toplam	510	2, 87	1, 25		
Küfür etme	6. -7. sınıf	122	1, 93	1, 27	11, 17*	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	1, 74	1, 14		8 ile 9-10
	9-10. sınıf	132	1, 27	, 44		9-10 ile 11-12
	11-12. sınıf	120	1, 60	, 66		
	Toplam	510	1, 63	, 97		
Tokat Atma	6. -7. sınıf	122	1, 86	1, 20	6, 52*	6-7 ile 11-12
	8. sınıf	136	1, 74	1, 09		8 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	2, 30	, 99		
	11-12. sınıf	120	2, 09	1, 05		
	Toplam	510	1, 99	1, 10		

Dayak Atma	6. -7. sınıf	122	1, 61	1, 12	75, 02*	6-7 ile 9-10 ve 11-12 8 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	1, 72	1, 12		
	9-10. sınıf	132	3, 04	, 56		
	11-12. sınıf	120	2, 75	, 83		
	Toplam	510	2, 28	1, 13		

P<. 001*

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin algılarına göre, öğretmenlerin uyguladıkları şiddet ve taciz ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar vardır. Post -Hoc LSD sonuçları tabloda verilmiştir. Anlamlı farklılık görülmeyen değişken “aşağılama/ dalga geçme/ alay etme davranışı” ile sınıf düzeyleri arasındadır (F:1. 80, p>. 05). Öğrencilerin öğretmenlerinden, en fazla şiddet ve taciz gördükleri durumlar: Toplam ortalamaya göre “ düşük not verme (X:3, 63), haksız eleştiri (X:3, 24) ve idareye gönderme (X:3, 02)” olarak belirlenmiştir. Yine genel ortalamalara göre en az şiddet ve taciz ise, “öğrencinin sınıftaki yerini değiştirme (X:1, 26), küfür(X:1, 63) ve tokat(X:1, 99) olarak belirlenmiştir.

Sınıflara göre: Genel olarak bakıldığında şiddet ve taciz olayları en fazla 9-10. sınıfta(X: 2, 91), sonra 11-12. sınıf(X:2, 79), daha sonra, 6-7. sınıf (X:2, 16) öğrencileri gelmektedir. En az 8. sınıfta (X:1, 89) görülmektedir.

Şiddet ve taciz biçimlerine göre bütün sınıflar arası farklılıklar vardır. *Düşük not verme; dersten çıkarma, aileye şikâyet, idareye gönderme: disiplin kuruluna gönderme: sınıftaki yerini değiştirme, öğrencileri okul önünde afişe etmek, öğrenciyi görmezlikten gelme: kulak saç çekme: haksız eleştiri: küfür: tokat: dayak oalylarında* : Görüldüğü gibi sınıflar arası farklılaşma 6-7 ve 8. sınıflar lehinedir. Bu olaylardan en fazla 9-10. sınıflar ile 11-12. sınıf öğrencileri mağdur olmaktadır.

Öğretmenlerinden her zaman ve sıklıkla ; “ıve 12. sınıf öğrencileri “düşük not verme(X:4, 65), aileye şikâyet etme (X:3, 50), öğrenciyi afişe etme (X:3, 45); 9-10. sınıf öğrencileri; haksız eleştiri (X:4, 08), idareye gönderme(X:3, 81) ve disiplin kuruluna verme (X:3, 77) türünde davranışlar görmektedirler.

Öğrencilerin orta sıklıkta karşılaştıkları şiddet ve taciz biçimleri; 9-10. sınıflarda, “ öğrenciyi görmezden gelme(X:3, 36), dayak(X:3, 04; 8. sınıflar (X:3, 23) ile 6. sınıflarda bağırma (X:3, 23) gelmektedir.

Bunun yanında ara sıra ya da nadir olarak görülen şiddet ve taciz şekilleri: 11-12. sınıflarda tokat (X:2, 30), kulak saç çekme (X:2, 00), aşağılama (X: 2, 35) ve bağırma(X: 2, 45). 9-10. sınıflarda dersten çıkarma (X:2, 04), küfür (X:1, 93), 8 sınıfta, aileye şikâyet (X:2, 22), 6-7 sınıflarda (X:1, 45) ve 11-12. sınıflarda (X:1, 10) sınıfta yer değişikliği gelmektedir. Yine nadiren de olsa, 6-7. sınıflarda dayak (X:1, 61), öğrenciyi afişe etme (X:1, 67), küfür (X:1, 93) , yine 8. sınıflarda dayak (X:1, 74) görülmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre okullarda şiddet ve tacize ilişkin algı düzeyleri

	Gruplar	F	Ort	Ss	F	Fark
Kız öğrencilere	6. -7. sınıf	122	2, 28	1, 30	47, 46*	6-7 ile 8, 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	1, 83	1, 13		

	9-10. sınıf	132	3, 09	, 79		
	11-12. sınıf	120	3, 10	, 83		
	Toplam	510	2, 56	1, 17		
Erkek Öğrencilere	6. -7. sınıf	122	2, 11	1, 21	170, 50*	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 22	1, 32		8 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	4, 13	, 75		
	11-12. sınıf	120	4, 35	, 65		
	Toplam	510	3, 19	1, 46		
Sessiz Öğrencilere	6. -7. sınıf	122	2, 42	1, 37	5, 17*	9-10 ile 11-12
	8. sınıf	136	2, 27	1, 48		
	9-10. sınıf	132	2, 63	, 93		
	11-12. sınıf	120	2, 05	, 97		
	Toplam	510	2, 35	1, 23		
Tembel Öğrencilere	6. -7. sınıf	122	2, 59	1, 42	13, 87*	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 58	1, 63		8 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	3, 27	1, 29		
	11-12. sınıf	120	3, 45	, 97		
	Toplam	510	2, 96	1, 41		
Yaramaz Öğrencilere	6. -7. sınıf	122	2, 53	1, 25	143, 43*	6-7 ile 9-10 ve 11-12
	8. sınıf	136	2, 31	1, 42		8 ile 9-10 ve 11-12
	9-10. sınıf	132	4, 31	, 63		
	11-12. sınıf	120	4, 45	, 74		
	Toplam	510	3, 38	1, 45		
Diğer	6. -7. sınıf	122	3, 45	1, 86	63, 49*	6-7 ile 8 ve 9-10
	8. sınıf	136	4, 05	1, 60		9-10 ile 11-12
	9-10. sınıf	132	2, 27	, 96		
	11-12. sınıf	120	1, 90	1, 09		
	Toplam	510	2, 94	1, 67		

P<. 001*

Tablo 2'de, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre; cinsiyet, sessiz, tembel, yaramaz ve diğer taciz şekilleri olarak bütün sınıflar arasında bir farklılaşma görülmektedir. Post- Hoc LSD sonuçlarına göre bütün sınıflar arasında anlamlı farklılaşmalar vardır. En fazla şiddet ve tacize uğrayanlar erkek öğrenciler (X: 3, 19), sonra yaramaz olarak nitelendirilen öğrenciler gelmektedir (X:3, 38). Sınıf düzeylerine bakıldığında, en fazla 11-12. sınıfta okuyan erkek öğrenciler (X: 4, 35) ile yaramaz öğrenciler (X: 4, 45) şiddet ve tacize maruz kalmaktadırlar.

Öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile sınıf düzeyleri arasında şiddet ve tacize uğramaları da farklılaşmaktadır. Kız öğrencilerde; en fazla 9-10. sınıf (X:3, 09) ile 11-12. sınıfta (X:3, 10), en az 8. sınıfta (X:1, 83) görülmektedir (F:47, 46, P<. 05). Erkek öğrencilerde ise, en fazla 11-12. sınıfta (X:4, 35), en az 6-7. sınıfta (X:2, 11) görülmektedir (F:170, 50, p<. 05).

Sessiz olarak nitelendirilen öğrenciler arasında şiddet ve taciz, en fazla 9-10. sınıf (X:3, 45) ile en az 11-12. sınıfta (X:2, 05) farklılaşmaktadır (F: 5, 17, p<. 05).

Tembel olarak nitelendirilen öğrenciler arasında sınıflara göre, en fazla 11-12. sınıf (X:3, 45), en az 8. sınıf (X:2, 58) arasında farklılık vardır (F:13, 87, p<. 05).

Yaramaz öğrencilerde ise; en fazla şiddet ve taciz; 11-12. sınıflarda (X:4, 45), en az 8. sınıf (X:2, 31) ta görülmektedir (F:143, 43, p<. 05).

“Diğer” kategorisinde de bütün sınıflar arasında bir farklılaşma vardır. En fazla 8. sınıf öğrencileri (X:4, 05), en az 11-12 sınıf öğrencileri (X:1, 90) arasında farklılık vardır (F:63, 49, p<. 05). “Öğretmenin sınıftaki otoritesine karşı gelme, başka arkadaşların ilgisini çekme, ailesini kendi üzerine odaklandırma, çok konuşma ve gülme” gibi durumlardan dolayı öğrenciler şiddet ve tacize maruz kaldıklarını belirtmişlerdir

Tablo 3. Şiddet ve tacizi uygulayan öğretmen profiline ilişkin öğrenci algıları

madde öğretmen profili f %			
Tacizi uygulayan öğretmenlerin yaş grubu	Daha genç öğretmenler	175	34, 3
	Daha yaşlı öğretmenler	190	37, 3
	Genç yaşlı fark etmez, her gruptan öğretmen taciz uygular	145	28, 4
	Toplam	510	100

Tablo 3'e göre, öğrencilerin %37, 3'ü tacizin “daha yaşlı öğretmenlerce” uygulandığını ifade ederken; %34, 3'ü “daha genç öğretmenlerin” de şiddet ve taciz uyguladıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %28, 4'ü de “genç yaşlı fark etmez, her gruptan öğretmen taciz uygular” yanıtı vermiştir.

Tablo 4. Şiddet ve tacizin gerçekleştiği yer ve zamana ilişkin öğrencilerin algı düzeyleri

madde Alanlar f %			
Öğretmenlerin şiddet ve tacize başvurdukları alanlar	Sınıfta ve derste	257	50, 4
	Teneffüste	60	11, 8
	Okul dışında/aile	75	14, 7
	Törenlerde	118	23, 1
	Toplam	510	100

Tablo 4'e göre, öğrencilerin %50, 4'ü, öğretmenlerin şiddet ve tacizi en fazla sınıfta, %23, 1'i de törenlerde yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5. Öğretmenlerin taciz uygulama nedenlerine ilişkin öğrenci algı düzeyleri

madde uygulama nedenleri f %			
Öğretmenlerin şiddet ve taciz nedenleri	Dini/politik görüşü yüzünden	92	18, 0
	Milliyet	38	7, 5
	Cinsiyet	58	11, 4
	Görünüş/konuşma tarzı	58	11, 4
	Ailenin sosyal konumu	31	6, 1
	Bazen kurallara uymama	227	44, 5
	Diğer	6	1, 2

Toplam	510	100
--------	-----	-----

Tablo 5' e göre: öğretmenler, öğrencilere en fazla kurallara uymama (%44, 5) nedeniyle şiddet ve taciz uygulamaktadırlar. Daha sonra öğrencilerin cinsiyet, görünüş, konuşma tarzı olarak ifade ettikleri durumlarda şiddet ve taciz uygulamaktadırlar.

Tablo 6. Öğrencilerin tacize karşı öğrencilerin gösterdikleri tepki türlerine ilişkin frekans tablosu

madde tepki	f	%	
Öğrencilerin şiddet ve tacize tepkisi	Arkadaşına söyleme	266	52, 2
	Okul idaresi/rehber öğretmene söyleme	54	10, 6
	Ailesine söyleme	102	20, 0
	Şikâyetinde bulunma	72	14, 1
	Kimseyle paylaşmama	6	1, 2
	Okula gelmeme	10	1, 9
	Toplam	510	100, 0

Tablo 6'ya göre; öğrencilerin şiddet ve tacize karşı en sık verdikleri tepki; "arkadaşıyla paylaşma (%54, 1)" şeklinde görülmüştür. Öğrencilerin % 20'si "aileme söyledim, " %14, 1'i "şikâyetinde bulundum, " %10, 6'sı "okul idaresine/ ve rehber öğretmene söyledim, "şeklindedir

Tablo 7: Öğrencilerin şiddet ve tacizden etkilenme sıklıklarına göre dağılımları

Madde taciz sıklığı	f	%	
Öğrencilerin etkilenme durumları	Çok Fazla	256	50, 2
	Fazla değil	111	21, 7
	Hiç	143	28, 1
	Toplam	510	100

Tablo 7'ye göre; öğrencilerin %50, 2'si, şiddet ve tacizden çok fazla korktuklarını, %28'1'i ise "hiç" korkmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin son bir yılda şiddet ve taciz uğrama durumları

Madde	şiddet ve kötü söz	f	%
Öğrencilerin son bir yılda şiddet ve tacize uğrama durumları	Kötü söz	410	80. 5
	Şiddet görme	89	17. 4
	Hiç	11	2. 1
	Toplam	510	100, 0

Tablo 8'e göre; " Öğretmenleriniz son bir yıl içinde size kötü söz söyledi mi? Söyledi ise " en çok hangi sözleri ve ne sıklıkta duydunuz?" sorusuna; öğrencilerin % 80. 5'i, " evet", %17, 4'ü de fiziksel olarak şiddet gördüğünü belirtmişlerdir. "Evet" diyen öğrencilerin % 42, 8'i bunun 1-5 kez arasında, % 37. 7'si ise 16 ve üstü kötü söz işitmektedirler. Dayak sıklığı ise yılda 1-5 arasında değişmektedir.

Öğrenciler, kötü sözlere örnek olarak: " Eşek, hayvan, mal, öküz, salak, aptal, piç, geri zekâlı, manyak herif, beyinsiz, terbiyesiz, siz hiçbir şeyden anlamazsınız, eşşekoğlu eşşek, şerefsiz, it, kaltak, dengesiz, spastik, pis, ahlaksız, ulan, inek, kazma, odun, dangalak, pezevenk, saygısız, sorumsuz, hıyar, adi, köpek, it, kaz kafalı, özürsüz, pişmiş kelle, sürtük, vatan hainleri gibi muhtelif daha ağır küfürler ve küçük düşürücü sözler" duyduklarını ifade etmişlerdir. Görüldüğü gibi bu ifadeler son derece ağır ve bir öğretmenin değil, hiç kimsenin söyleyemeyeceği türden ifadelerdir.

Clear'in (2001) yaptığı araştırmada da 7-13 yaş arası çocukların % 8'inin fiziksel olarak, % 32'sinin sözlü olarak, % 54'ünün de okulda zorbalıkla karşı karşıya olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin en fazla taciz şekli olarak , ismini çağırılmaktan hoşlanmadığını, takıldığını, güldüğünü ve arkasından konuştuğunu belirtmişlerdir.

Sonuç ve tartışma

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak, son yıllarda öğrencilere yönelik taciz ve şiddetin boyutlarının çok olmasa bile yine de düşündürücü olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin öğretmenleri tarafından zaman zaman fiziksel şiddet ve sözlü tacize maruz kalmaktadırlar. Öğretmenler, en fazla sözlü taciz ve korkutma yoluyla birlikte, en çok notla tehdit, sonra haksız yere eleştiri ve idareye gönderme yoluyla öğrencileri taciz etmektedirler. Öğretmenlerin en az başvurdukları yöntem ise; sınıfta öğrenci yerini değiştirme ve küfür gelmektedir. Şiddet ve tacize uğrama derece ve sıklıkları ile taciz türleri, erkeklerde kız öğrencilere göre daha fazladır. Sınıf durumlarına göre, öğrenciler, en fazla şiddet ve tacizi 9-10 sınıflarda yaşamaktadırlar. Yine en fazla tembel ve yaramaz öğrenciler öğretmenleri tarafından şiddet ve tacize uğramaktadır. Öğretmenlerin fiziksel şiddete başvurması az olmakla birlikte, en fazla kullandıkları yöntem, dayak atma (X:2. 28), kulak çekme (X: 2, 13) sonra da tokat atma (X:1, 99) gelmektedir.

Öğrenciler, şiddet ve tacizi en fazla yaşlı ve genç öğretmenlerin uyguladığını belirtmektedirler. Öğretmenler, öğrencileri; “kurallara uymama, görünüş ve konuşma tarzı” nedeniyle öğrenciler, şiddet ve taciz uygulamaktadır. Şiddet ve tacizin en fazla uygulandığı mekânlar olarak; sınıf, okul bahçesi ve tören alanları gelmektedir. Bu araştırma bulgularına göre, öğrencilerin %80, 5’i okullarda öğretmenler tarafından kötü sözle karşılaşmaktadır. Öğrenciler, tepkilerini en fazla arkadaşlarıyla paylaşmaktadırlar. Daha sonra; ailelerine, okul idaresi ve rehber öğretmene de bildirmektedirler.

Mertoğlu’nun 1997-2005 arasında yaptığı araştırmaya göre, öğretmenler okullarda en fazla sözel şiddet olarak, “yok sayma, ilgi göstermeme, alay etmek” yolunu denemektedirler. Fiziki şiddet olarak, “cetvelle dövme, ardından hakaret, darp, baskı, tehdit” gelmektedir. En fazla 45-49 yaş arasındaki öğretmenler, en az, 35 yaş altındaki öğretmenler şiddete başvurmaktadır. En çok 6-7-8. sınıftaki erkek öğrencilere şiddet uygulanmaktadır(Çakmakçı, 2008:7). Bu araştırma bulguları sözlü ve fiziksel şiddet uygulama, cinsiyete göre en fazla erkek öğrencilerin şiddete maruz kalması yönünden bizim araştırmamızla paralellik taşımaktadır. Sınıf olarak bakıldığında, bizim araştırmamızda en az şiddet ve tacize uğrama 6-7 ve 8. sınıflarda görüldüğü halde, adı geçen araştırmada en fazla şiddete maruz kalan sınıf düzeyleri olarak verilmiştir. Yine şiddeti uygulayan öğretmenler iki araştırmada da daha yaşlı gurup öğretmenlerdir. Özdayı’nın (2003) yaptığı bir araştırmada da, öğrenciler; sınıf düzenini bozma, kurallara uymama, kılık kıyafete dikkat etmeme gibi davranışlardan ötürü öğretmenleri tarafından tacize uğramaktadırlar. Öğretmenin verdiği cezalar ise; sınıftan dışarı atma, idareye ve rehberlik uzmanına gönderme, ya da aileye şikâyet etme şeklinde olmaktadır.

ABD’de yapılan bir araştırmada 8. sınıf öğrencilerinden en az %7’si, uğradıkları zorbalık olaylarından dolayı ayda en az bir kez okula devamsızlık yaparak evde kalmayı tercih etmektedirler. Bu durum, zorbalığa maruz kalan kurban öğrencilerin diğer öğrencilerce de dışlanmalarına yönelik eğilimlerini artırmaktadır (Ayas, 2007:18).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 14 ilde 1120 öğrenci üzerinde yaptığı bir araştırmaya göre, öğrenciler okullarda şiddetin kol gezdiğini, arkadaş kavgalarının da masum sataşmalar olmaktan çıkıp şiddete dönüştüğünü söylemişlerdir. Öğrencilerin %70’i, okulda kendilerini güvende hissettiklerini söylerken, %29’u “güvende hissetmediğini”, %1’i de soruyu yanıtsız bırakmıştır. Araştırmada “ kimden şiddet gördünüz” sorusuna, öğrencilerin %29’u “arkadaş” yanıtını verirken, %15’i “öğretmen- yönetici” diyerek okuldaki şiddete işaret etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin % 16’sı anne- baba, % 5’i akraba şiddetinden söz etmiştir (Zeren, 2006:4).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 1992’den 2006’ya kadar “öğrencilerin karşılaştıkları cezalandırma biçimlerini” araştırdığı araştırmada çarpıcı sonuçlar çıkmıştır. Yapılan diğer araştırmalarda da aynı paralelde sonuçlar çıkmıştır. “Tokat atma, dövme, sopayla vurma, başını sıraya duvara vurma yerine; kulak çekme, saç çekmeye bırakmıştır. Başını duvara vurma sopayla vurma olayları görülmüştür. Ancak çoğalan ceza biçimleri olarak “ tebeşir- silgi atma, tekme atma

olayları çoğalmıştır. Öğretmenlerde en sık rastlanılan davranışların kulak ve saç çekme, tekme atma, vurma, tebeşir ve silgi fırlatma olduğu belirtilmiştir (Akt. Kaya, 2008; Mahiroğlu ve Buluç, 2004& Gözütok ve diğerleri, 2006).

Ancak, okullarda yalnız öğretmenlerin uyguladıkları şiddet ve tacize yönelik yaptırımlar, okullardaki öğrenci olaylarını bastırmaya, onların istenmeyen davranışları yapmalarını önlememektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullardaki "vaka analiz formu" aracılığı ile istatistiklerin tutulmaya başlandığı 26 Nisan 2006 tarihinden bu yana toplam 2474 olay meydana gelmiştir. Bu olaylara 6224 öğrencinin karıştığı tespit edilmiştir. Fiziksel zarar veren şiddet: 814 olay (%32, 9), zorbalık, tehdit, sataşma:491 (%19, 8), dedikodu, lakap takma:323 (%13, 1) gibi olaylar olmuştur. Bunu; eşyaya, mala zarar verme, okula silah kesici alet getirme, çalma, gasp, uyuşturucu ilaç kullanma, cinsel taciz, çete oluşturma gibi suçlar takip etmektedir (Hürriyet, 2006:4).

Eğitim-Sen'in okullardaki şiddet olaylarını araştırmak amacıyla " Liselerimiz- İl Merkezleri Türkiye Taraması 2006" adlı araştırmaya göre de okulların %54'ünde bıçak gibi kesici ve delici alet bulunduğu, %38, 6'sında öğrencilerin kavga ettiği, % 21'inde bıçaklı- silahlı kavga çıktığı, öğrencilerin % 86'sının öğretmenler tarafından azarlandığı, okulların %33'ünde müdürlerin, % 38'inde öğretmenlerin dayak vurduğu, öğretmenlerin %55'inin öğrencilere hakaret ettiğini, öğrencilerin % 16, 1'inin ayda 1-2 kez okuldan kaçtığı tespit edilmiştir(Sabah, 2006. 28).

Koç (2006) "şiddete uğrayan bireylerin %37, 3'ünün psikolojik sağlıklarının bozulmaya başladığını, %36, 1'inin psikolojik sağlıklarının bozulduğunu ortaya koymuştur. Şiddetin çocuklara olan psikolojik yansımaları depresyon, kendini değersiz ve işe yaramaz bulma, gelecekte emin olamama, düşmanca eğilimler olduğunu, her durumdan olumsuz anlamlar çıkarma gibi durumlarla karşılaştığını belirtmiştir. Mahiroğlu ve Buluç'un (2004) yaptığı çalışmada, öğrencilerin %59, 5'inin lise eğitimleri sırasında fiziksel uygulanmadığını, fakat fiziksel cezanın okullarda bir disiplin yöntemi olarak kullanıldığını ortaya koymuşlardır. Ancak fiziksel şiddetin, istenmeyen davranışları düzeltmediği ve yeni problemlerin ortaya çıkmasına, öğrencilerde okula ve derse karşı olumsuz tutumların gelişmesine, öğrencilerin psikolojik ve fiziksel olarak zarar görmesine neden olduğu belirtilmiştir

Dönmezer, Gümüş ve Tümkaya'nın (2006) yaptığı çalışmada, öğrencilerin aşağılama, alay, yoksun bırakma, dayak gibi fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Bu araştırmada, cezalandırıcı disiplin yöntemlerinin çocukların fizyolojik ve güven gereksinimlerinin doyumunu engellediği görülmüştür. Öğrenciler kendilerini "aşağılanmış", "tehdit edilmiş", "reddedilmiş" hissetmekte ve sonuçta ya daha fazla "içe kapanmakta" veya "psikosomatik" düzeye varan tepkiler göstermektedir. Sadece kendi benlik algıları değil, arkadaş ve aileleri önünde de "alay" veya "utanma-uzaklaşma" durumuyla karşı karşıya gelmektedirler. Altun, Güneri ve Baker (2006), basında yer alan okulda uygulanan şiddet haberlerini incelemişlerdir. Buna göre öğretmenlerin öğrencilere uyguladıkları şiddet konulu haberlerin basında dayak ile ilgili haberler gelirken,

bu haberleri cinsel taciz, tecavüz, dayak ve taciz ve rüşvet alma ile ilgili haberler takip etmektedir. Yurt dışındaki literatürde de sınıf disiplini bozan öğrencilere karşı dayak ya da can yakıcı fiziksel ceza kullanmasının öğretmenler ve diğer okul personeli arasında yaygın olduğu ve bu durumun göz ardı edildiği ifade edilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın İstanbul'da 13 okulda ve Amerika'da Ohio eyaletinde 11 okulda bir ekip tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, İstanbul'daki öğretmenlerin Ohio'dakilere göre daha şefkatli ve akademik programdan memnuniyet İstanbul'da daha fazla, ama Ohio'daki okulların kaynaklarının daha iyi olduğu görülmüştür. Ohio'daki okullarda şiddet olaylarının sayısı, İstanbul'dakilerin 16 katıdır. İstanbul'daki öğrenciler, her durumda Ohio'dakilere göre kendilerini okula daha ait hissetmektedirler (Aktaran, Çakmakçı, 2008:7)

Görüldüğü gibi, ister Türkiye, ister Amerika olsun her yerde bireyler şiddeti yaşamaktadır. Sosyo- ekonomik yönden düşük olan bölgelerde şiddet olayları daha fazla görülmektedir. Kurum kültürü oluşmuş, akademik başarısı yüksek okullarda şiddet algısı düşmektedir. Bu durum, ailelerin duyarlılığının yanında okullardaki yönetici ve öğretmenin tutumu ile de ilgilidir. Bu okullarda yönetici ve öğretmenin olumsuz davranışlarını veli affetmemektedir. Öğretmen de daha dikkatli davranmak zorunda kalmaktadır (Çakmakçı, 2008:7). Uzmanlar şiddetin sokak, ev, işyeri ve okulda artmasının altında en çok sosyal ve ekonomik nedenlerin yattığını belirtmektedirler. Şiddetin yaygınlaşmasında aile içi eğitim eksikliği, eğitim düzeyinin düşüklüğü, kültürel anlamda değerlerin yok edilmesi gibi etkenlerin önemli rol oynadığını belirtmektedirler (Kaya, 2008:7).

Okullar, eğitim ve öğretimi gerçekleştiren, öğrencilerin bireysel farklılıklarını öne çıkaran ve bireylerin kişilik gelişimine olumlu katkı sağlayan kurumlardır. MEB. 'lığı, öğrencilerin zararlı madde kullanımı ve şiddet gibi risklerden korunmasına ilişkin bir genelge yayınlamıştır. Bu genelgede; okul kuralları hakkında velilerin bilgilendirilmesi, yönetim, öğretmen, veli işbirliğine önem verilmesi, okul içinde ve dışında öğrencilere iyi alışkanlıklar kazandırılmasına yönelik tedbirler alınması, , okullarda kültürel etkinliklere önem verilmesi, öğrencilerin ilgi alanları ve yeteneklerine göre yönlendirme çalışmaları yapılması, okula giriş çıkışların kontrol edilmesi ve problemleri öğrenciler için rehber öğretmenlerden yardım alınması gibi bir dizi tedbirin alınması yer almıştır (MEB. Genelge, 2006/22). Şiddet ve taciz (adı ne olursa olsun), okul ortamında yaşanan olumsuzluklar öğrencilerin okul başarılarına yansımakta, okuldan soğumalara neden olmakta ve gelecek yaşantılarını olumsuz biçimde etkilemektedir. Eğitimciler, özellikle bu konularda hassas olmalı ve öğrencilerin kendi öz benliklerini olumlu yönde geliştirmelerine yardım edecek rehberlik programlarına önem vermelidirler.

Öneriler

- Okul yönetimi, şiddet, taciz ve zorbalığı engelleyici tutum içinde olmalı, okulda öğrencilerin disiplin sorunlarını en aza indirecek tedbirleri almalıdır.
- Öğretmenler, öfkeyi kontrol etme, çatışma, olumlu disiplin yöntemleri ve sınıf yönetimi gibi konularda bilinçlendirilmeli, gerekirse hizmet-içi eğitim programları yapılmalıdır.
- Olumlu ve destekleyici okul iklimi oluşturmak, öğrencilerin başarılarını artıracak önlemler almak, her yönetici ve öğretmenin görevi olmalıdır.
- Okullar, öğrencilerin bireysel yeteneklerini öne çıkaracak ve onları yönlendirecek sosyal faaliyetler düzenlemeli, başarı durumunu artıracak tedbirleri almalıdır.
- Okullar, velileri okula çekecek etkili ebeveynlik ve şiddete yönelik eğitici programlar düzenleyerek öğrencilerin kişisel gelişimleri için rehberlik servisi ile iç içe olmalıdır.

KAYNAKÇA

- ALTUN, A. S. ; GÜNERİ, O. & BAKER, O. E. (2006). Basındaki Yansımaları ile Okulda Şiddet. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 24, 12-21.
- ARI, M. ; BİLİR, S. ; DÖNMEZ, N. B. , & GÜNEYSU, S. (1989). 4-12 Yaşları Arasında 16100 Çocukta Örselenme Davranışı ile İlgili Bir İnceleme. *Çocukları Kötü Muameleden Korunması I. Ulusal Kongresi*. Ankara:Gözde Repro Ofset, 45-53.
- ATMAN Ü. (2003). Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz/İrza Geçme. *Sted Dergisi (Electronic Sted of Journal)*, 12(9): 333-335. <http://www.ttb.org.tr/STED/sted0903/kadin.pdf>. adresinden 02. 06. 2007 tarihinde elde edilmiştir.
- AYAS, T. (2007, Aralık). Okullarda Yaygın Sorun Şiddet ve Zorbalık. *İlköğretim Eğitimci Dergisi*, , Sayı:14, 16-19.
- AYDIN, A. (2007). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- BERYSGOARD, M. D. (1997, Winter). Gender Issues in The Implementation and Evaluation of A Violence-Prevention Curriculum. *Canadian Journal of Education*. 22, 33-45.
- BEYAZOVA, U. & ŞAHİN, F. (2001). Çocuğun Şiddetten Korunma Hakkı. *Milli Eğitim Dergisi. (Electronic Journal)*, 151-158. http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/151/sahin_beyazova.htm. adresinden 15. 04. 2006 tarihinde elde edilmiştir.
- BLASE, J. & BLASE, J. (2003). The Phenomenology Of Principal Mistreatment: Teachers' Perspectives. *Journal of Educational Administration*, 41(4), 691-695.
- BRENER N. D. ; KRUG E. G. & DAHLBERG L. L. (1997, 4 May). Nurses' Logs As An Evaluation Tool For School-Based Violence Prevention Programs. *The Journal of School Health* 67, 171-175.

- BROWNİNG L. ; DAVIS B. & RESTA V.** (2000, Spring-Summer) What Do You Mean Think Before I Act? Conflict Resolution With Choices. *Journal of Research in Childhood Education*, 14(2), 232-238,
- CLEARY, M.** (2001). Bulliyng Behavior in Schools. Towards Beter Understanding and Practice. Â Thesis Submitted to the Victoria University of Wellington.
- CULLİNGFORD, C. & MORRİSON, J.** (1995). Bullying as a Formative Influence: The Relationship between the Experience of School and Criminality. *British Educational Research Journal*, Winter, 1995; 21(5), 547-560.
- ÇAKMAKÇI, N.** (2008). Okulda Şiddetin İlacı Şefkatli Öğretmen. *Hürriyet*. 20 ocak. S. 7
- ÇETİN, Y.** (2002). *İlkoğretim 4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Problemleri ile İlgili Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Adana. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DÖNMEZER, T. , GÜMÜŞ, A. & TÜMKAYA, S.** (2006). Kötü Muamele ve Etkileri. 1. *Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu*, 28-31 Mart, İstanbul.
- DURUKAN, H. & ÖZTÜRK, H. İ.** (2005). *Sınıf Yönetimi*, İstanbul : Lisan Yayınları.
- ERDEN, M.** (2001). *Sınıf Yönetimi*, Alkım Yayınları. İstanbul.
- ERGİL D.** (2001). Şiddetin Kültürel Kökenleri. *Bilim Teknik Dergisi*, Sayı: 399: 40-41.
- ERTEN, Y. & ARDALI, C.** (1996). Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları. İç şiddet. *Cotigo*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. Sayı: 6-7, 143-163.
- ESPELAGE, D. L. , BOSWORTH, K. & SİMON, T. R.** (2000, Summer). Examining the Social Context of Bullying Behaviors in Early Adolescence. *Journal of Counseling and Development* , JCD; 78(3). ABI/INFORM Global. 326-333.
- GENÇTAN E.** (1998). *Psikanaliz ve Sonrası*. 8. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- GOLD V. & CHAMBERLİN L. J.** (1996). Student Violence. *A Primer American Secondary Education*, 24(3), 27-32.
- GÖZÜTOK, D. ; ER, O. K. & KARACAOĞLU, O. C.** (2006, Mart). Okulda Dayak (1992-2006 Yılı Karşılaştırması). 1. *Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu*, syf: 227-235, İstanbul. [http:// e-kutuphane. egitimsen. org. tr/pdf/1595. pdf](http://e-kutuphane.egitimsen.org.tr/pdf/1595.pdf) adresinden 15. 04. 2006 tarihinde elde edilmiştir.
- Hürriyet* (2006). *Okullarda Şiddet Giderek Artıyor*. Haber Merkezi. 25 Ekim 2006:4
- JOHNSON D. W. & JOHNSON R. ,** (1995) Training Elementary School Students to Manage Conflict. *The Journal of Social Psychology*, 135, 673-686.
- KAYA, E.** (2008). *Öğretmen Tokadı Azalttı, Kulak Çekmeyi Artırdı*. *Hürriyet*. 18 Şubat 2008:7.
- KELLEY, M. L. & PARSONS, B.** (2000). Sexual Harassment in the 1990s: A University-Wide Survey of Female Faculty, Administrators, Staff And Students. *The Journal of Higher Education*;Sept- Oct; Vol. 71(5), 225-246.
- KIZMAZ, Z.** (2006, Mayıs). Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal bir Yaklaşım. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 30(1), 27-70.
- KOÇ, M.** (2006, 28-30 Mart). Şiddetin Ortaya Çıkardığı Psikolojik Travmayla Bas Etmede Sporun İşlevselliği. 1. *Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu*, İstanbul Bildirisi. Kırgızistan Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 18, 167-179.
- KÖKNEL Ö.** (1996). *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*. Altın Kitaplar Yayınevi. İstanbul.

- KUNDAKÇI, B.** (2002). *İlköğretim Okulu Besinci Sınıf Öğretmenlerinin Cezayı Tercih Nedenleriyle İlgili Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- LEMLECH, J. K.** (1988). *Classroom Management: Methods and Techniques for Elementary and Second Teachers*. 2nd Ed. New York: Waveland Press.
- LEY C.** (2002). *Conflict Resolution in Children and Adolescents*. Retrived March, 12, 2008 from <http://userpages.umbc.edu/~cleyl/conflict>.
- LOTT, B. , REİLLY M. E. & HOWARD D. R.** (1982, Winter). Sexual Assault and Haressment: A Campus Community Case Study. *Signs*, 8 (2), 296-319.
- MAHİROĞLU, A. & BULUÇ, B.** (2003). Orta Öğretim Kurumlarında Fiziksel Ceza Uygulamaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Kış Sayısı, 1(1), 81-93.
- MİCHAUD H.** (1991). *Şiddet*. Çev: C. Muhtaroglu. İstanbul, İletişim Yayınları.
- Milli Eğitim Müdürlüğü (2007) Kartal Milli Eğitim. (2007). www.meb.gov.tr adresinden 17. 08. 2008 tarihinde elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Müdürlüğü(2007). *Kocaeli, Kandıra Milli Eğitim*. (2007). www.meb.gov.tr adresinden 17. 08. 2008 tarihinde elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Öğrencilerin Zararlı Madde Kullanımı ve Şiddet gibi Risklerden Korunmasına İlişkin Genelge*. [http. //ogm. meb. gov. tr/genelge_2006_22.pdf](http://ogm.meb.gov.tr/genelge_2006_22.pdf) -adresinden 5. 01. 2008 tarihinde elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2007). Tebligat Kanunu, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/134.html> - adresinden 23. 05. 2008. tarihinde elde edilmiştir.
- MİCHAUD H.** (1991). *Şiddet*. Çev: Cem Muhtaroglu. İstanbul: İletişim Yayınları.
- NEWMAN, R. S.** (2003, March). When Elementary School Students Are Harassed by Peers: A Self-Regulative Perspective on Help-Seeking. *The Elementary School Journal, Volume 103(4):* 339-355.
- ÖZDAYI, N.** (2004). Öğrenci ve Öğretmenlerin Gözüyle Sınıf Yönetimi Sorunlarına Genel Bir Bakış. *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiriler*. Ankara. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınları. Cilt: I, . 375-395
- RAYNER, C.** (1997). *Unacceptable Behaviour - The Unison Workplace Bullying Survey*. Conducted in 1996-1997 by Charlotte Rayner - Staffordshire University Business School for the UNISON Health and Safety Unit. Retrived May 20, 2006 from <http://www.bullyonline.org/schoolbully/index.htm>. -
- RUSSEL, B.** (1992). *Eğitim Üzerine*. İstanbul: Say Yayınları.
- Sabah, (2006). *Öğretmende Sopa, Öğrencide Bıçak*. Haber Merkezi. 20 Mayıs 2006:28.
- SMİTH S. W. , DAUNİC A. P. , MİLLER M. D. & ROBINSON T. R.** (2002). Conflict Resolution and Peer Mediation in Middle Schools: Extending the Process and Outcome Knowledge Base. *Journal of Social Psychology*, 142(5), 567-587.
- SMİTH S. W. ; DAUNİC A. P. ; MİLLER M. D. & ROBINSON, T. R.** (2002). Conflict Resolution and Peer Mediation in Middle Schools: Extending the Process and Outcome Knowledge Base. *Journal of Social Psychology*, 142 (5), 567-587.
- ŞAHİN, N. H.** (1999). Çocukları Duyarlı Kılan Nedir? Şiddet Dolu Bir Dünyada Çocuklarımıza Yumuşak Yürekliği Öğretmek. *Türk Psikoloji Bülteni*, 4(9), 109-12.
- ZAPF, D.** (1999). Organizational Work Group Related And Personal Causes of Mobbing/Bullying at Work. *International Journal of Manpower*. Vol. 20: 70-85. Vol. 20; Sayı ½; # MCB University Press,
- ZEREN, K.** (2006). *Okulda Şiddet Kol Geziyor*. Hürriyet, 9 Aralık 2006

**A STUDY ON VIOLENCE AND HARASSMENT TOWARDS PRIMARY
EDUCATION AND HIGH SCHOOL STUDENTS**

SUMMARY

In its literal meaning, violence means a series of behaviors involving unkind and rough behavior, brute force, forcing somebody to do something by exerting power and oppression, coercion, aggression, physical or psychological cruelty, torturing, hitting, injuring, etc. (Graham and Gurr, 1969; Michaud, 1991; Köknel, 1996& Ergil (2001).

It is not sufficient to define violence and harassment only with “physical harm” as generally perceived. It may have psychological impacts lasting in a variety of lengths of time in individual or the society. When considered by its types, violence appears in physical, emotional-psychological, verbal, sexual, economic forms and as many other behavioral patterns (Erten, Ardalı, 1996 & Atman, 2003). Violence and harassment incite the feelings of harshness and cruelty in individuals and negatively affect the whole life (Russel, 1993).

Researches show that frequency and intensity of violence and harassment gradually increase at schools (Ley, 2002& Şahin, 1999). Teachers resort to violence and harassment in classroom on grounds such as classroom management and exertion of authority over students (Lemlech, 1988& Kundakçı, 2002). Violence and harassment at schools are so much threatening and detrimental to the lives of children that researchers have started focusing on studies aimed at finding solutions to violence and mobbing in recent years (Browning et al, 2000; Daunic et al, 2000; Johnson, 1995; Ley, 2002& Smith, Daunic, Miller, Robinson, 2002). Experts state that mostly social and economic causes underlie the increase in violence at home, schools, and streets. According to a study conducted by the Turkish Ministry of National Education, students mostly involve in acts of violence such as bullying, threatening, taunting, causing damage to property, and nicknaming (Hurriyet Newspaper, 2006 & Sabah Newspaper, 2008). Factors such as inadequacy of curricula at schools, high level of teacher/students ratio, low level of academic achievement, insecure school environment, lack of education in family, low educational level, destruction of values in cultural sense play an important role in the increasing level of violence. Students are harassed by their teachers mostly due to disturbance of the classroom order, violation of rules, and lack of harmony in outward appearance. Researches conducted show that teachers try a variety of forms of harassment such as “ignoring students’ existence, being indifferent, taunting, beating with a ruler, hair pulling, throwing erasers or chalks, insulting, oppression, threatening, etc.” (Gold and Chamberlin, 1996; Kundakçı, 2002; Mertoğlu, Cited by Çakmakçı, 2008; Özdayı, 2003; Kızmaz, 2006; Gözütok, Er and Karacaoğlu, 2006; Cited by Kaya, Hürriyet Newspaper, 2008& Koç; 2006). Dönmezer, Gümüş and Tümkaya (2006) state that individuals exposed to violence lose their psychological health and have low level of adaptation; and Mahiroglu and Buluç (2004) state that punishments administered to students fail to correct undesired behaviors, on the contrary, they create new problems.

Likewise, bullying affects not only individuals but whole classroom. Solution to bullying is to instill counter-bullying values to students (Clear, 2001). Bullying and aggressiveness can usually be considered as a normal aspect of the school life by children. Attitudes of children towards school curricula, insecure school environment, and their reactions towards teachers emerge as bullying and violence (Cullingford and Morrison, 1995).

Aim of schools should be to provide an environment that would foster individual, academic and social development. Such environments should be freed from exploitation, unjust use of power, and expressions and behaviors containing insult, regardless of their dimension. Teachers should continuously observe behaviors of students, talk to them, abstain from using incriminating and insulting expressions, and put forth efforts to eliminate factors inhibiting education (Gençtan, 1998; Berysgoard, 1997; Erden, 2001; Aydın, 2006 & Durukan, Öztürk, 2005). Because, all kind of behaviors containing violence damage education and development processes, and demolish mutual love and respect. It is important to scrutinize incidents particularly involving psychological, physical, sexual, emotional violence and harassment at primary education and high schools for the efficiency and effectiveness of education. It is also seen that the society's perceptions and attitudes towards violence has considerable impact on teachers' behaviors (Beyazova and Şahin, 2001).

According to a study conducted by the Turkish Ministry of National Education at 13 schools in Istanbul, and another study conducted at 11 schools in Ohio, the U. S. A. , number of incidents involving violence at schools in Ohio is 16 times higher than that seen at schools in Istanbul. Students in Istanbul feel themselves belong to school more than those in Ohio in all respects (Mertoğlu, cited by Çakmakçı, 2008). According to press news in other countries, there is considerable number of incidents in which teachers beat or give physical punishments to students disturbing the classroom order, and even sometimes rape and sexual harassment incidents are seen (Altun, Guneri & Baker, 2006).

This study aims to determine how and how often the primary education and high school students are subjected to violence and harassment by their teachers, as well as the age groups and grades of students, and the types of violence and harassment.

Method

Population and Sample

The population of the study was composed of three high schools in Kartal town of Istanbul and four primary education schools in Kandira town of Izmit in the 2007-2008 school year. 268 students studying at high schools in Kartal town and 242 students studying at the second grade of the four primary education schools located in Kandira town of Izmit participated in the study. Total of 510 students that participated in the study were selected by way of random sampling method.

Data Collection Tool

A literature review was conducted during the process of preparation of the questionnaire used in this study, and the scales developed by Lott, Reilly and Howard (1983), Cullingford, Morrison (1995), Kelley, Parsons (1996), Rayner (1997), Espangale, Bosworth and Simon (1999), Zapf (1999), Blase and Blasé (2003), Newman (2003) on violence and harassment and bullying were reviewed. The items of the questionnaire consisted of 32 questions. Three items of the questionnaire consisted of questions aimed at collection of personal data; 15 items of 5-point Likert type questions with “Never (1), Rarely (2), Occasionally (3), Frequently (4) and Always (5) choices; six items consisting of questions that could be responded with “yes, no, sometimes”. Furthermore, the questionnaire also contained 5 questions as to where and by whom the violence or harassment was resorted to, as well as three open-ended questions.

Analysis of data

The SPSS package software was used for the analysis of the data, and one way analysis of variance, Post-Hoc LSD test, and t-test techniques were utilized, and averages and percentages were calculated. 50, 4% (257) of the students that participated in the study were female and 49, 6% (253) were male students. 22, 2% (113) of the students belonged to 11-12 age group, 28, 2% (114) to 13-14 age group, 38, 8% to 15-18 age group, and 10, 8% to 19-21 age groups.

258 students that participated in the study were studying at the primary education schools and 252 at the high schools. 23, 9% (122) of the students were studying at the 6th-7th grades, 26, 7% (136) at the 8th grade, 25, 9% (132) at the 9th-10th grades and 23, 5% (120) at the 11th-12th grades.

Findings and Interpretation

Types of violence and harassment, to which students that participated in the study were subjected, differ depending on grades. Students stated that they were subjected to “giving low marks (X:3, 63), unfair criticism (X:3, 24) and sending to school administration (X:3, 02)” types of violence and harassment the most and “changing the location in the classroom (X:1, 26), use of abusive language (XC:1, 63) and slapping (X:1, 99)” types the least by their teachers. Violence and harassment incidents are mostly seen at the 9th and 10th grades.

There are differences among grades in types of violence and harassment resorted to. The difference among grades in terms of “Giving low marks, sending students to school administration, sending students to disciplinary board, pulling ear or hair, and unfair criticism” exists between 9th-10th and 6th-7th grades. The violence and harassment methods resorted to by teachers the most between 11th-12th and 6th-7th grades are “changing the location of students in the classroom (6th-7th grades), lodging complaint with families about their children (11th-12th grades). “Sending students out of the classroom” type of harassment is mainly seen in the 8th grade. Even though the number of “use of abusive language” incidents is low, between students at it differs at 11th-12th grades and 6th-7th grades. Teachers mostly use abusive language towards 6th grade students. Beating and slapping incidents are mostly seen at the 9th-10th grades level. “Displaying students in front of the school” and “ignoring students” incidents between 9th-10th grade students suffer

this type of behaviors mostly. "Shouting" 8th grade students suffer this type of harassment in the groups.

Students are usually and frequently subjected to behaviors of the types such as "giving low marks (X:4, 65), lodging complaint with families about their children (X:3, 50), displaying students in front of the school (X:3, 45) at the 11th-12th grades; "unjust criticism (X: 4, 08), sending to the school administration (X:3, 81) and sending to disciplinary board (X:3, 77) at the 9th-10th grades.

There are differences among grades in terms of sex, quietness, laziness, naughtiness, and other types of harassment. Students that are exposed to violence and harassment the most are male and naughty students. When we look at the grades, male and naughty students studying at the 11th and 12th grades are subjected to violence and harassment the most.

Female students are subjected to violence and harassment at the 9th and 10th grades the most, and male students at the 11th and 12th grades.

According to 37, 3% of students, "older teachers" resort to harassment the most, while 34, 3% think "younger teachers" resort to violence and harassment the most. 28, 4% of the students stated that "all teachers resort to harassment, regardless of their age".

50, 4% of the students said teachers resort to violence and harassment mostly at classrooms, while according to 23, 1% they resort to such behaviors during ceremonies. Teachers resort to violence and harassment towards students mainly due to violation of rules (44, 5%).

The most common reaction shown by students against violence and harassment has been observed to be "sharing with friends (54, 1%)". 50, 2% of students stated they were very much afraid of violence and harassment, while 28, 1% said they were "never" afraid of them.

81, 8% of the students responded to the open-ended question "Have your teachers used abusive language towards you for the last one year? If yes, what words have you heard the most and how often?" with "Yes". 42, 8% of the students, who responded with "yes", stated that this situation was repeated between 1 to 5 times within one semester, and 39% said it was repeated 16 times and over. As examples of abusive language, students said they heard very insulting and humiliating words such as "ass, beast, prick, jerk, idiot, stupid, bastard, imbecile, maniac, psycho, blockhead, shameless, etc. ". As can be seen here, these expressions are extremely heavy, which cannot be expressed by anyone else easily, set aside teachers.

Conclusion and Discussion

Based on the findings obtained as a result of the study, it can be said that the dimensions of the violence and harassment towards students is rather worrisome, albeit not too much.

According to the results of the study, it has been seen that students are occasionally exposed to physical violence and verbal harassment by their teachers. Teachers mostly prefer intimidating students with marks as a form of verbal harassment. Methods of unfair criticism and sending students to school

administration are also considered as a threat tool. The methods that are the least resorted by teachers are changing the location of students in the classroom and use of abusive language. Rate and frequency of being exposed to violence and harassment, as well as the number of types of harassment, is higher with male students compared to females. By grades, students are mostly subjected to violence and harassment at the 9th and 10th grades. Likewise, mostly the lazy and naughty students are subjected to violence and harassment by their teachers.

Students report that mostly the older teachers resort to violence and harassment. Violence and harassment are mostly resorted to in classrooms, school garden and ceremony areas. Students state they share their reactions with their friends, and also inform their families, school administration and student advisor. According to a survey conducted in the USA, minimum 7% of the 8th grade students prefer staying at home at least once a month due to bullying incidents they were exposed to (Ayas, 2007). Effects of physical punishment imposed on students to change an unwanted behavior is only temporary, and after awhile, intensity of punishments gradually increase in an attempt to restrain repeated negative behaviors (Arı, Bilir, Dönmez and Güneysu 1989& Çetin, 2002).

Schools are institutions providing education and training, highlighting individual differences of students, and making positive contributions to personality development of individuals. The Turkish Ministry of National Education has issued a circular containing a series of measures for protection of students against risks such as use of harmful substances and violence, checking school entries and exits, and seeking assistance from student advisors for problematic students (Ministry of National Education Circular, 2006/22). In a survey conducted by the Turkish Ministry of National Education in 14 provinces of Turkey, students stated that violence is all around at schools, and that arguments among friends were no longer innocent taunts but turned into real violence (Zeren, 2006). According to another survey conducted by the Ministry of National Education at schools, total of 2474 incidents have been reported since April 26, 2006, when statistics started to be kept (Hurriyet Newspaper, 2006).

Violence and harassment (whatever the name is), each and every negative attitude and behavior exposed to at schools has negative impacts on students' academic achievements, and cause them to lose their enthusiasm for studying at schools, and consequently this situation negatively affects their future lives. Educationalists should particularly be sensitive towards these matters and attach importance to guidance programs that will assist students to develop their own personalities positively.

Recommendations

1. School managements should have an attitude toward prevention of violence, harassment and bullying, and take measures aimed at minimizing disciplinary problems of students at school.

2. Teachers' awareness should be raised in terms of controlling anger, conflicts, positive discipline methods, and if necessary, on-the-job training programs should be provided in these matters.

3. Teachers and management should act together to create a positive and supportive school climate.

4. Schools should organize social activities aimed at highlighting individual skills of students, providing guidance to students, and take measures to increase level of achievement.

5. Schools should be in close cooperation with the guidance service for personal development of students by organizing educational programs on effective parenthood and violence, which would attract parents to schools.